

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาและพัฒนาอาชีพ โดยมุ่งจัดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้และทักษะในสาขาวิชาการและวิชาชีพต่าง ๆ ตามศักยภาพของตน ซึ่งการศึกษาที่จะเตรียมบุคคลให้สามารถประกอบอาชีพได้อย่างแท้จริงนั้น จะเป็นการศึกษาหลังมัธยมศึกษา ในช่วงเวลาที่ผ่านมามีการศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษามากขึ้น ทำให้มีผู้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษามากขึ้นเป็นเงาตามตัว ส่งผลให้นักเรียนมุ่งเข้าศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นเป็นจำนวนมากด้วย ดังนั้นจึงได้มีการประชุมระดับกระทรวง (กรมการฝึกหัดครู, 2527, หน้า 1) โดยมีอธิบดีกรมเข้าร่วมการประชุมและมี ๗ หน่วยงาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (นายชวน หลีกภัย) เป็นประธาน ๗ หน่วยงาน รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (นายขุนทอง ภูผาเดียน) ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (นายสมาน แสงมะลิ) ร่วมประชุมด้วย ปลัดกระทรวงศึกษาธิการได้เสนอในที่ประชุมว่า เพื่อที่จะให้ได้ใช้ทรัพยากรของวิทยาลัยครูโดยเฉพาะทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นครูอาจารย์ ระดับปริญญาโท เอกประมาณ 6,000 คน ให้เป็นประโยชน์ต่อบ้านเมืองให้มากที่สุด จึงควรจัดตั้งวิทยาลัยขึ้นในวิทยาลัยครูโดยมีลักษณะเป็นวิทยาลัยชุมชน หลังจากนั้นได้มีการประกาศนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการกระจายโอกาสทางการศึกษาระดับสูงออกสู่ประชาชนและเร่งรัดการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาและสร้างกำลังคนที่มีความรู้ความสามารถในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในท้องถิ่น จึงมีความจำเป็นจะต้องจัดตั้งสถาบันการศึกษาขึ้นใหม่ โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่บ้างแล้วในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุดจึงประกาศจัดตั้งวิทยาลัยดังนี้

1. วิทยาลัยชุมชนนิบลสงครามจังหวัดพิษณุโลก
2. วิทยาลัยชุมชนอุบลราชธานีจังหวัดอุบลราชธานี
3. วิทยาลัยชุมชนนครราชสีมาจังหวัดนครราชสีมา

4. วิทยาลัยชุมชนนครศรีธรรมราชจังหวัดนครศรีธรรมราช

เมื่อกระทรวงศึกษาธิการ มีนโยบายขยายโอกาสทางการศึกษาพื้นฐานเป็น 9 ปี จึงมีนักเรียนเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษามากขึ้น ทำให้สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาไม่เพียงพอที่จะรองรับนักศึกษาที่จบการศึกษาหลังมัธยมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดนโยบายให้สถาบันการศึกษาเฉพาะทางซึ่งมีนักศึกษาเข้าเรียนน้อย เช่น วิทยาลัยพลศึกษา วิทยาลัยเกษตรกรรม วิทยาลัยนาฏศิลป์ เป็นต้น เปลี่ยนบทบาทและภารกิจใหม่โดยจัดตั้งวิทยาลัยชุมชนในวิทยาลัยพลศึกษา วิทยาลัยเกษตรกรรม วิทยาลัยนาฏศิลป์และวิทยาลัยช่างศิลป์ รวมทั้งสิ้น 77 แห่ง (สำนัคนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม, 2537, บทนำ) โดยปรับวิทยาลัยเฉพาะทางเหล่านั้นให้มีรูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลาย และเน้นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่แล้วให้คุ้มกับการลงทุนของรัฐ รวมทั้งกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งวิทยาลัยชุมชน 5 ประการคือ เพื่อรองรับนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาทุกระดับ เพื่อยกระดับการศึกษาของประชาชนให้สูงขึ้น เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนระดับกลางถึงวิชาชีพชั้นสูง และระดับช่างเทคนิคให้สอดคล้องกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจของท้องถิ่นและภูมิภาค เพื่อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และกระจายอำนาจทางการศึกษาสู่ประชาชนและเพื่อเป็นศูนย์การให้บริการด้านการศึกษาและพัฒนาอาชีพแก่ประชาชนในท้องถิ่น

การจัดตั้งวิทยาลัยชุมชนของกระทรวงศึกษาธิการที่ผ่านมา ช่วยให้ได้ใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ในท้องถิ่นได้คุ้มค่ากับการลงทุนของรัฐบาล และช่วยแก้ปัญหาที่นักเรียนไม่มีที่เรียนได้ นับเป็นการเคลื่อนไหวทางการศึกษาที่สำคัญ จึงน่าจะได้มีการศึกษาความเป็นมาในเชิงปรัชญา แนวคิด และการดำเนินงานของวิทยาลัยชุมชนให้เป็นระบบ ซึ่งผลของการศึกษาจะแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาและการแก้ปัญหาทางการศึกษาในรูปแบบหนึ่งที่สามารถนำไปศึกษาต่อไปได้

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาประวัติ ปรัชญา แนวคิด การจัดตั้งและโครงสร้างการบริหารวิทยาลัยชุมชน
ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา โดยศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งและ
การดำเนินงานวิทยาลัยชุมชนของกระทรวงศึกษาธิการ

แหล่งข้อมูล

เอกสารปฐมภูมิ (Primary Sources) และทุติยภูมิ (Secondary Sources) ได้แก่

1. บันทึกการประชุมอธิบดี
2. รายงานการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง วิทยาลัยชุมชนของกระทรวงศึกษาธิการ
3. คู่มือการจัดการศึกษา การฝึกอบรม และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียน
การสอนในวิทยาลัยชุมชน
4. คำสั่งกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับเรื่อง การจัดตั้งวิทยาลัยชุมชน
5. กรอบปฏิบัติงานวิทยาลัยชุมชนของกรมพลศึกษา กรมอาชีวศึกษาและกรมศิลปากร
6. การดำเนินงานโครงการวิทยาลัยชุมชนของกระทรวงศึกษาธิการ

เนื้อหา

1. ประวัติ ปรัชญา และแนวคิดในการจัดตั้งวิทยาลัยชุมชน
2. การดำเนินงานการจัดตั้งวิทยาลัยชุมชน
3. โครงสร้างการบริหารวิทยาลัยชุมชน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

เอกสารที่รวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบในการจัดตั้ง และดำเนินงานวิทยาลัยชุมชน
ของกระทรวงศึกษาธิการ จะสามารถนำไปใช้ในการศึกษาแนวความคิด และความเคลื่อนไหว
ในการจัดการศึกษา

วิธีการศึกษาค้นคว้า

1. ศึกษาจากเอกสารปฐมภูมิ (Primary Sources) และทุติยภูมิ (Secondary Sources) แล้วเขียนรายงานการศึกษาค้นคว้าเป็นแบบสรุปความ
2. รวบรวมข้อคิดเห็นของนักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิในบทความและวารสารต่าง ๆ
3. วิเคราะห์และสังเคราะห์สาระเนื้อหาจากการศึกษาข้อมูลสารสนเทศ